

Vaarallinen kolariansa

Vasemmalta risteukseen saapuvan on väistettävä samanaikaisesti oikealta lähestyvää. Tämä ei pidä paikkaansa, jos oikealta tuleva ajaa niin sanottua vähäistä tietä pitkin. Mikä on vähäinen tie?

OLAVI LEMPINEN

Valtatie, kantatie, seututie, yhdystie, runkotie, yksityistie ja niin edelleen. Normistoissa on yli kymmenen nimitystä erilaisille teille.

Käsite ”yksityistie” aiheuttaa ehkä eniten väärinkäsityksiä. Se soteetaan yksityiseen alueeseen. Yleiseen liikenteeseen käytetty yksityistie on kuitenkin normaali tieliikennelain tarkoittama tie, jossa tieliikennelaki on voimassa.

Erilaisiin tiekäsitteisiin liittyvät kunnossapitovelvoitteet, liikenne-merkkien asettamisoikeudet ja vastaavat kannattaa pitää erillään väistämisvelvollisuusasioista.

”Vähäisen tien” käsite vaikuttaa oleellisesti väistämiseen. Se on tieliikennelainsäädännön eräänlainen apukäsite, joka määrittelee väistämisvelvollisuuden tilanteessa, jossa

toinen ajoneuvoista tulee vähäistä tietä pitkin. Se voi olla tieliikennelain tarkoittamaa tietä, mutta myös sen ulkopuolista aluetta kuten piha.

Herättävä poliisiautokolari

Merkittävä vähäistä tietä koskeva juttu (KKO 1967 II 38) käsitteli kolariä, jonka toisena osapuolena oli poliisiauto. Yhteeno tapahtui Helsingissä, Sofiankadun ja Aleksanterinkadun risteyksessä.

Tuolloin Sofiankadulla sijaitsi Helsingin poliisilaitoksen keskuspoliisiasema. Sofiankadun kautta ajaminen oli liikenne-merkeillä kielletty, ja sen varrella oli pysäköinti sallittu vain poliisiajoneuvoille.

Poliisiauto tuli risteykseen oikealta. Sen kuljettaja oletti risteuksen olevan tasa-arvoinen, kuten vuosikautia olivat olettaneet muutkin poliisiajoneuvojen kuljettajat.

Korkein oikeus totesi käsityksen vääräksi. Läpiajo- ja pysäköintiraioite tekivät siitä vähäisen tien, josta risteykseen saapuvan pitää väistää ”oikeaa tietä” eli Aleksanterinkatua pitkin ajavaa.

Kukaan ei tiennyt pihakadusta

Epäilemättä edellä kerrotun tapauksen jälkeen poliisien tietoisuuteen levisi käsite vähäisestä tiestä vakavasti otettavana juttuna.

Kyseistä tapausta aikaisemmin korkein oikeus oli ottanut kantaa vähäiseen tiehen. Kysymys oli linja-autojen asemapaikalta johtavasta väylästä. Myös sellaisen KKO katsoi vähäiseksi tieksi kahdessa päätöksessään 1957 II 75 ja 1961 II 31. Päätökset ovat vanhoja, mutta juridiselta merkitykseltään ne tuskin ovat vanhentuneita.

Miksi nämä edellä mainitut ko-

↑ **KUVA** on Helsingistä, Seivästien ja Seiväspolun risteyksestä. Voidaanko Seiväspolku luokitella vähäiseksi tieksi sillä perusteella, että se on samalla korkeustasolla kuin Seivästien jalkakäytävä? Harmaa auto tulee risteykseen ylitettyään ensi risteävän tien jalkakäytävän. Entä mikä merkitys olisi ennen risteystä olevilla, autolla ajamisen estävillä pystytolpilla, joiden välistä mahtuisi vain kaksipyöräisillä?

→ **EPÄSELVÄ** tilanne ehti vallita neljännesvuosisadan. Kuljettajat eivät voineet tietää, oliko heidän väistettävä pihakadulta tullessaan niin oikealta kuin vasemmaltakin tulevia. Asia selkiintyi vasta 1.6.1997, kun pihakatu lisättiin vähäisten teiden luetteloon. Kuva on Espoosta, Finnoontien ja Kaskipuunkaaren risteyksestä.

↑ **BUSSI** odottaa Porvoossa Piispankatua ajavan henkilöauton sivuuttavan paikan. Missään pykälässä ei suoraan sanota, että linja-autoasemalta varsinaiselle kadulle tulevien pitää väistää. Niin kannattaa kuitenkin korkeimman oikeuden mukaan tehdä.

↑ **VANTAALLA** Vaaralankulman ja Kaunispolun risteyksessä syntyy helpposti mielikuva, että oikein liikennemerkki ja sen lisäksi tarkoittavat merkin suunnasta tulevien olevan väistämismisvelvollisia. Näin ei Vaasan hovioikeuden mukaan ollut vastaavanlaisessa tapauksessa.

larit sitten päätyivät korkeimpaan oikeuteen?

Nykyisen tieliikennelain 14 §:n 3 momentti vastaa oleellisimmilta osiltaan edellisessä tieliikennelaisessa ollutta TLA 17 §:n 6 momenttia.

Lain 14 §:n ensimmäinen momentti velvoittaa risteykseen saapuvan väistämään samanaikaisesti oikealta lähestyvää.

Kolmas momentti on poikkeus ensimmäiseen: ”Kuljettajan on kuitenkin aina väistettävä muuta liikennettä, jos hän on tulossa (kyseiselle) tielle pihakadulta, kävelykadulta, pihasta, pysäköintipaikalta, huoltoasemalta tai muulta vastaavalta alueelta taikka polulta, tilustieltä tai muulta vähäiseltä tieltä tai moottorikelkkareitiltä”.

Neljännessä momentissa saman velvoitteen ilmoitetaan koskevan pyörätietä käyttävää pyöräilijää ja mopoilijaa.

Vieli vuonna 1997 ei kukaan voinut varmuudella tietää, oliko pihakatu vähäinen tie vai ei. Sitten se lisättiin TLL 14 §: 3 momentin luetteloon.

Lainkohdan tulkinnalliset ongelmat johtuvat siitä, että pykälätekstin luettelo ei ole tyhjentyvä vaan pelkkä esimerkkiluettelo. Tienkäyttäjien väliset epäselvyydet väistämiskysymyksissä päätyvät pahimmassa tapauksessa tuomioistuimen ratkaistavaksi. Siellä selvitetään, mikä on ”muu” vähäinen tie ja mikä ei.

Ei riittänyt pelkästään

Vähäisen tien ja ei-vähäisen tien välinen ero voi olla hiuksen hieno, kuten vertailu KKO:n poliisiautokolarin ja Vaasan hovioikeuden päätöksen välillä osoittaa. Vaasan hovioikeus otti kantaa (pätös nro 726, annettu 20.4.1990, diaarinumero R 89/400) siihen, tekeekö pelkkä liikennemerkki ”Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo kielletty” varustettuna lisäkilvellä ”Huoltoajo sallittu” tiestä vähäisen. Ei tehnyt. Päätöksessä korostetaan sanaa ”pelkkä”. Jotain muutakin olisi siis tarvittu vähäiseen tiehen.

Oliko ero vain siinä, että Helsingin Sofankatua voivat käyttää vain poliisiajoneuvot, kun taas hovioikeuden ratkaisussa huoltoajoa voi laillisesti suorittaa monenlaisella ajoneuvolla ja useilla eri perusteilla?

Entä tilanne, jossa mainittu liikennemerkki on ilman lisäkilpeä? Nytkään ei ole vielä varmaa, että ajoväylä on jo TLL 14 §:n 3 momentin mukaan vähäinen tie (ks. liikenne- ja viestintäministeriön kannanotto TM 9/2010 s. 114). >>

➔ **TÄMÄ** Vantaalla oleva risteys on aivan omaa luokkaansa. Nimestään huolimatta Onkimadonpolku ei ole mikään polku vaan aivan normaali karttatie. Se on useita satoja metriä pitkä ja ylittää risteäviä katuja ainakin kolmessa kohdassa. Se on eri korkeustasolla Onkikujan kanssa. Onko se vähäinen tie, vai onko kuvassa tasa-arvoinen risteys?

⬇ **VAIKKA** huoltoasema on tieliikennelain tarkoittamaa tietä, sieltä saapuvan on väistettävä muuta tietä käyttäviä. Huoltoasema kuuluu "vähäisiin teihin", niin myös tämä Vantaan Hakunilantien Shell.

⬆ **KOUVOLASSA** Tanelinkadulta Ahlmannintielle yrittävän vaalean henkilöauton tulosuunnassa on liikenne-merkki "Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajo kielletty". Merkki ei koske polku- tai potkupyöriä, hevosajoneuvoja eikä olosuhteiden edellyttämällä tavalla tarpeellista varovaisuutta noudattavia tienpito- tai liikennevalvonta-ajoneuvoja. Onko kysymyksessä vähäinen tie vai ei?

⬅ **MOTORISTI** pysähtyy Lopella ennen Räyskäläntien risteystä ja väistää vasemmalta tulevaa autoa. Kuinka paljon vastaavia paikkoja on koko maassa, tuhansia vai kymmeniä tuhansia?

Vahvan perimätiedon mukaan Helsingin hovioikeus oli 80-luvulla ottanut kantaa tien vähäisyyteen sen korkeustason perusteella. Vähäisen tien ajorata oli samalla korkeustasolla kuin risteävän ajoradan jalkakäytävä. Sieltä tulija joutui ikään kuin laskeutumaan alas päin ennen risteysalueelle saapumistaan.

Emme onnistuneet jäljittämään asiakirjaa.

Kaikki toimii, kunnes...

Niin kauan kun kaikki toimivat samoilla pelisäännöillä liikenteessä, kaikki sujuu hyvin, vaikka noudatettavat säännöt olisivatkin lain vastaisia. Heti kun yksikin toimii toisilla säännöillä - vaikka lain mukaisesti - syntyy onnettomuusvaara.

Tästä vanhasta viisaudesta on hyvänä esimerkkinä Lopella sijaitseva Räyskäläntie.

Siihen liittyy lukuisia risteysksiä.

Kaikki ajavat kuin Räyskäläntie olisi yhtäjaksoisesti etuajo-oikeutettu. Sellaiseksi sitä ei ole kuitenkaan liikennemerkillä osoitettu. Liikenne sujuu kuitenkin hyvin. "Sivutieltä" tulijat väistävät, "päätieltä" käyttävät ajavat ensin.

Jos yllä olevan kuvan tilanteessa oikealta tuleva motoristi ei väistäisi, seuraisi ilman muuta kolari vasemmalta tulevan auton kanssa. Motoristi tulee sorapintaiselta Koivun-

ientieltä. Siinä kohdassa ei ole kolmiota. Tie on yli kilometrin pituinen, ja sen varrella on parisenkymmentä kiinteistöä.

Lähistöllä on kymmenen kilometrien alueella kymmeniä ja jälleen kymmeniä vastaavanlaisia paikkoja.

Voisiko Koivunientie olla tieliikennelain tarkoittaman tien ulkopuolista aluetta, jolla siis saisi ajaa ilman ajokorttia, väistämissäännöt eivät olisi voimassa, suuntamerkkiä ei tarvitsisi käyttää eikä pahastakaan kolarista tarvitsisi ilmoittaa poliisille?

Silloin väistämisvelvollisuus saavuttaessa Räyskäläntien risteykseen olisi selvä, koska kysymyksessä olisi tien ulkopuoliselta alueelta tielle tuleminen.

Tilanne toisinpäin

Jos Koivunientie ei olisi tien ulkopuolista aluetta vaan tietä, millä perusteella se olisi vähäistä tietä, jolta saapuvan on väistettävä varsinaista tietä käyttäviä? Ei ainakaan sillä perusteella, että kysymyksessä on tiekunnan ylläpitämä yksityistie. Tällainen sanonta poistettiin laista 1.4.1982.

Jos muutakaan pätevää perustetta ei ole, paikalle muodostuu tasa-arvoinen risteys. Kolarin tapahduttua se olisi Räyskäläntietä ajaneelle täydellinen yllätys.

Vähäisen tien ja tavallisen tien ero on monesti kuin veteen piirretty viiva, joka vaarantaa tienkäyttäjien oikeusturvaa ja joskus fyysistäkin turvallisuutta pahemman kerran.

Lainsäädäntöä muuttamalla tilanne ei korjaannu, koska käytännön olosuhteet eri paikoissa ovat kovin erilaiset.

Kaikki epäselvyydet olisivat kuitenkin helposti poistettavissa erittäin yksinkertaisella tavalla: liikennemerkillä!

Vastoin yleistä luuloa Väistämisvelvollisuus risteyksessä -liikennemerkkiä voidaan käyttää myös vähäisten teiden risteyksissä, jos "väistämisvelvollisuudesta voi syntyä epäselvyyttä" (liikenneministeriön päätös liikenteenohjauslaiteista 16 §).

Ja siitähän nimenomaan on kysymys. Kärkikolmion viisaalla käytöllä ehkäistäisiin vaaratilanteita, jotka saattavat johtaa vakaviinkin loukkaantumisiin. Miksei tätä liikennemerkkiä käytetä siihen mihin se on tarkoitettukin, jolloin epäselvät väistämistilanteet poistuisivat kertaheittolla? **TM**